

Til
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Deres ref.: Vår ref. (saksnr.): Saksbeh.: Dato:
20/6903 - 1 Pia Dybvik Staalesen, 950 54 091 19.11.2020

Oslo kommunes innspill til nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) skal utarbeide en nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene i Norge. Som et første steg ber KMD om innspill til hva som er utfordringer i arbeidet i dag og hvordan handlingsplanen bør innrettes for å bli et nyttig verktøy, herunder forslag til tiltak som planen bør inneholde. Under følger byrådets innspill til handlingsplanen. Innspillet ble vedtatt av byrådet 19. november 2020.

Byrådet i Oslo setter pris på at det skal utarbeides en nasjonal handlingsplan for arbeidet med bærekraftsmålene, og takker for muligheten til å komme med innspill. Vårt innspill er konsentrert rundt følgende punkter:

- Kommunene er ambisiøse i arbeidet med bærekraftsmålene, og gjør en rekke enkelttiltak. Vi trenger imidlertid mer struktur og systematikk i arbeidet.
- Det er behov for et felles, veiledende indikatorsett for kommunene.
- Det er behov for en helhetlig tilnærming til bærekraftsmålene, samt verktøy og kompetanse for å jobbe helhetlig.

Behov for struktur og systematikk i arbeidet

I Oslo jobber vi med bærekraftig utvikling hver dag. Byrådets viktigste prioriteringer er sosial utjevning, arbeid til alle og kampen mot klimaendringer. Vi har kartlagt hva vi har av sentrale planer og satsinger, og ser at vi har innsatser knyttet til alle bærekraftsmålene, selv om innsatsen ikke nødvendigvis har merkelappen bærekraftsmålene. Formålet med arbeidet med bærekraftsmålene må være å omsette målene til reell endring. Her har kommunene store ambisjoner, og vi tar bærekraftsmålene på alvor. Vårt syn er at den nasjonale handlingsplanen bør bygge på det positive arbeidet som allerede gjøres i kommunene.

Det er helt vesentlig at vi bruker aller mest ressurser på å jobbe med de tiltakene og grepene som faktisk gir en bærekraftig utvikling. Én utfordring som vi ser i dag er at mange aktører, herunder kommuner, jobber på hver sin tue med å finne hensiktsmessige tilnærminger og verktøy. Vi risikerer å bruke vi for mye administrative ressurser på denne måten. Noen felles verktøy for kommunene vil være til stor hjelp i arbeidet. Vi ønsker oss også en tydeligere angivelse av hvilke av de 169 delmålene som er relevante for lokalt nivå. Dette vil gjøre det enklere å fokusere kommunens innsats rundt de delmålene som kommunen har myndighet til å påvirke.

I Oslo har vi utarbeidet klimabudsjett for femte gang i år. Vi ser at klimabudsjettet gir en systematisk vurdering av tiltak og hvilke virkninger de forventes å ha. Klimabudsjettet er et godt styringsverktøy, det gir en transparens i arbeidet vårt, og det gir rammeverk og struktur i arbeidet med å nå klimamålene vi har satt oss. Den nasjonale handlingsplanen bør se på hvordan en kan få denne typen systematikk og rammeverk for arbeidet med også de øvrige bærekraftsmålene.

Behov for et felles, veiledende indikatorsett

Én måte å jobbe mer systematisk på, er vurdering av om vi er på rett vei ved hjelp av et indikatorsett. Et indikatorsett kan også bidra til å identifisere utfordringer, som grunnlag for å prioritere innsats. Vi observerer at det nå finnes et stort antall initiativer og systemer som kan brukes for å rangere og måle hvor langt man er kommet i å nå bærekraftsmålene. Relevansen av de ulike indikatorsettene for kommunene er, slik vi ser det, svært varierende.

Oslo kommune mener at det mest hensiktsmessige er å enes om noen felles indikatorer for kommunesektoren. Dette vil hjelpe kommunene i det videre arbeidet, og det vil være en mer effektiv bruk av ressurser enn hvis hver enkelt skal finne sitt eget system. Et konkret tiltak i handlingsplanen bør være at det etableres ett felles indikatorsett for kommunene, hvor det er mulig å sammenlikne kommunene og vurdere utvikling over tid. Et indikatorsett må favne både sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. Det må bygge på eksisterende registerdata som enkelt lar seg oppdatere og ikke krever ekstra rapportering for kommunene. Det bør også brukes data som lar seg bryte ned på lavere geografiske nivåer, som for eksempel bydeler. Det bør imidlertid ikke være pålagt for kommunene å rapportere i tråd med et indikatorsett.

KS har satt i gang et arbeid sammen med SSB for å vurdere relevansen av ulike indikatorsett for kommunene. Vi oppfordrer KMD til å være aktiv pådriver og samarbeidspart i arbeidet med indikatorutvikling.

Flere kommuner utarbeider nå klimabudsjett etter Oslos modell. Én av utfordringene i arbeidet er at det er tidsetterslep på relevant statistikk som viser effekten av tiltak som gjøres. Dersom en skal få god oversikt over måloppnåelse på bærekraftsmålene, må statistikken være oppdatert og tilgjengelig. Her kan nasjonalt nivå bidra til å bedre statistikkgrunnlaget, og understøtte kommunenes arbeid.

Behov for en helhetlig tilnærming

Handlingsplanen må synliggjøre at det trengs kraftig omstilling for å nå bærekraftsmålene, dette gjelder både for nasjonalt nivå og i kommunesektoren. Handlingsplanen bør ikke sektoriserer arbeidet med bærekraftsmålene på statlig nivå. Vi håper handlingsplanen blir et godt eksempel på hvordan komplekse organisasjoner kan jobbe for bærekraft på tvers, uten å sektoriserer bærekraftsmålene.

Som nevnt, gjør kommunesektoren allerede en rekke tiltak som bringer oss nærmere bærekraftsmålene. Det er imidlertid utfordrende å vurdere hvordan vi best jobber på en helhetlig måte, som hensyntar både sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. Fremover skal vi i Oslo kommune utrede både miljømessige og fordelingsmessige konsekvenser forut for store beslutninger. Dette er et krevende, men helt nødvendig arbeid, dersom vi skal få en bærekraftig utvikling. Slike vurderinger krever god kompetanse og verktøy i kommuneorganisasjonen. Her mener vi at handlingsplanen kan bidra, med kompetansetiltak, veiledning eller liknende.

Kommunene, og andre aktører, kjenner sitt omland og virke godt, og bør selv finne frem til hvilke tiltak som er relevante og aktuelle for seg under de enkelte bærekraftsmålene. Men helhetstenkningen kan fort forsvinne i jakten på enkelttiltak. I stedet for å foreslå enkelttiltak knyttet til hvert av bærekraftsmålene, bør handlingsplanen ha en helhetlig tilnærming til bærekraftsmålene og vektlegge sammenhengen mellom økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft.

Til slutt ønsker vi å påpeke betydningen av at kommunesektoren blir involvert i det nasjonale arbeidet med bærekraftsmålene, både i arbeidet med stortingsmeldingen og i det oppfølgende arbeidet. Det er viktig at nasjonalt nivå har god dialog med kommunen om våre behov og fokuserer på å bidra til å løse disse. Vi i Oslo kommune bidrar gjerne i det videre arbeidet!

På vegne av byrådet i Oslo,

Einar Wilhelmsen

Byråd for finans